

Asia: VN/20569/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asian esittely

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lastensuojelulakia siten, että jälkihuollon ikärajaa laskettaisiin kahdella vuodella 23 vuoteen pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti. Toimenpiteelle on kohdennettu 12 miljoonan euron valtiontaloudellinen säästö vuodelle 2024 ja 24 miljoonan euron säästö vuodesta 2025 lukien.

Jälkihuollolla tarkoitetaan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen päättymisen jälkeen tarjottavaa kokonaisvaltaista tukea lapselle tai nuorelle. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea lapsen kotiutumista sijaishuollosta tai auttaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäisen elämän aloittamiselle. Jälkihuolto turvaa lapselle tai nuorelle tukea asumisen, koulutuksen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn, terveydenhuollon sekä toimeentulon suhteen.

SAKKI ottaa lausunnossaan kantaa erityisesti hallituksen esityksen jälkihuoltoa koskevaan osioon ja kommentoi sitä niiden ammatillisten opiskelijoiden näkökulmasta, joiden hyvinvointiin lakimuutos todennäköisesti vaikuttaisi.

Kommenttimme

Jälkihuollon ikärajaa nostettiin 21 vuodesta 25 ikävuoteen vuonna 2020 eli edellisestä päivityksestä lakiin on kulunut vain vähän aikaa, jolloin sen vaikutuksia ei olla ehditty vielä seuraamaan

perusteellisesti. Tuolloin useat lastensuojelun ammattilaiset ja edunvalvontajärjestöt pitivät uudistusta tarpeellisena, sillä moni jälkihuollossa ollut nuori on merkittävässä syrjäytymisvaarassa sen päätyttyä. Edellisellä uudistuksella haluttiin siis vahvistaa näiden nuorten mahdollisuuksia esimerkiksi kouluttautua ja työllistyä sekä siten olla aktiivisia toimijoita yhteiskunnassamme.

Ammatillisen koulutuksen piirissä opiskelee lukuisia nuoria, joilla on esimerkiksi vaikean perhetaustan vuoksi haasteita kiinnittyä opintoihin ja voida hyvin. Lisäksi nuorten mielenterveyskriisi on todellisuutta - ammatillisten opiskelijoiden masennus ja ahdistuneisuus ovat olleet nousussa jo useamman vuoden ajan, mikä käy ilmi esimerkiksi Kouluterveyskyselyn tuloksista. Samalla opiskeluhuollon resurssit eivät kuitenkaan riitä vastaamaan opiskelijoiden palvelutarpeisiin.

SAKKI painottaa, että jälkihuollon merkitys erityisen haavoittuvassa asemassa olevien nuorten kohdalla on suuri. Mikäli sijaishuoltojakso on ollut tällaisen nuoren kohdalla rikkonainen ja tuki ei ole ollut riittävää, tämä korostaa riittävän pitkän jälkihuoltojakson tärkeyttä entisestään. Jälkihuollon ikärajan laskulla heikennettäisiin niiden nuorten asemaa yhteiskunnassamme, joiden tilanne on jo nykyisellään erittäin vaikea. Muutos vaikuttaa suoraan myös oppilaitoksissa, ja tulee todennäköisesti ilmenemään esimerkiksi opintojen keskeytyksinä ja kasvavana paineena opiskeluhuollon palveluissa. Lisäksi sillä voi olla heijastevaikutuksia oppilaitoksissa esimerkiksi levottomuuden ja turvattomuuden muodossa.

SAKKI yhtyy eduskunnan oikeusasiamiehen lausunnossa esitettyyn näkemykseen: "Kun kyse on jälkihuollon aikaisesta, usein sijaishuollossa alkaneesta, pitkäkestoisesta hoidosta, jota siis jatketaan jälkihuoltona, voi jälkihuoltoian alentaminen estää palvelujen jatkuvuuden ja näin ollen vaikeuttaa tai jopa estää jälkihuollossa olevan nuoren mahdollisuuksia saada tarvitsemiaan palveluja oikea-aikaisesti itselleen". Jälkihuollon ikärajan alentaminen voi siis mitätöidä ne onnistumiset, joita nuori on aiemmin saanut esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalvelujen kautta. Tämä puolestaan voi aiheuttaa ongelmien kasaantumista, joka tulee varmastikin heijastumaan myöhemmin aikuisten sosiaalipalvelujen suurempina kustannuksina, mikä ei ole säästötavoitteiden näkökulmasta kestävää.

SAKKI ry esittää, että jälkihuollon ikärajaa ei laskettaisi, sillä riittävän pitkäkestoinen tuki lisää osaltaan nuorten kiinnittymistä opintoihin, luo edellytyksiä oppimiselle sekä tukee työelämään siirtymistä. Lisäksi se vahvistaa yksittäisten opiskelijoiden hyvinvointia, mikä heijastuu myös laajemmin oppilaitosyhteisöissä.

Siponmaa Sara

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry - Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden asiantuntija